

Postbus 55
8200 AB Lelystad

Telefoon
(0320)-265265
Fax
(0320)-265260
E-mail
provincie@Flevoland.nl
Website
www.flevoland.nl

Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
Mevrouw C. van Nieuwenhuizen-Wijbenga
Postbus 20901
2500 EX DEN HAAG

Verzenddatum
6 juli 2020
Onderwerp
Zienswijze op de Ontwerp-Luchtvaartnota 2020-2050

Bijlagen
1
Uw kenmerk

Ons kenmerk
2628604

Excellentie,

Provincie Flevoland is zich bewust van de veranderingen in het maatschappelijk debat over vliegen en de impact die de luchtvaartsector heeft op de omgeving en hinderbeleving. De luchtvaart brengt geluidshinder en emissies van CO₂, stikstof en fijnstof met zich mee. Provincie Flevoland is van mening dat het belangrijk is om de negatieve effecten van luchtvaart zo veel mogelijk te beperken.

Om te voorzien in de vliegbehoefte moet de sector stappen maken in de balans tussen luchtvaart en leefomgeving. Daarnaast zien wij dat de coronacrisis een forse impact heeft op de luchtvaartsector en dat het mogelijk nog een aantal jaar duurt voordat de sector weer op het oude niveau opereert.

Provincie Flevoland heeft met belangstelling kennis genomen van de ontwerp Luchtvaartnota. Wij maken met deze brief en bijbehorende bijlage gebruik van de mogelijkheid om een zienswijze in te dienen.

Lelystad Airport zo snel mogelijk open voor groot handelsverkeer

Zowel vanuit het perspectief van leefbaarheid, milieu en hinderreductie als vanuit het herstel van de luchtvaartsector uit de coronacrisis zien wij blijvend een belangrijke rol voor Lelystad Airport. De provincie wil daarom met kracht benadrukken dat het van belang is om zo snel mogelijk een besluit te nemen over openstelling van Lelystad Airport voor het groot commercieel handelsverkeer. Aan alle voorwaarden voor die openstelling is voldaan.

In het juiste systeem herstellen

Lelystad Airport is fysiek en operationeel helemaal gereed voor openstelling voor groot commercieel handelsverkeer (vakantievluchten). Het door tegenstanders gebruikte argument dat Lelystad Airport voorlopig niet nodig zou zijn, omdat Schiphol vanwege de coronacrisis de komende jaren voldoende capaciteit zou hebben, is onjuist: ook in en na de coronacrisis is er -vanwege historische rechten- sprake van slotschaarste op Schiphol. Door de aanhoudende slotschaarste op Schiphol is de concurrentiekracht van mainport Schiphol in het geding. De provincie is van mening dat openstelling van Lelystad Airport en de werking van de Verkeersverdelingsregel (VVR) een essentiële oplossing vormen voor de slotschaarste op Schiphol. Vanuit het herstel van de coronacrisis is het nodig om zo snel mogelijk in het juiste systeem te herstellen: Lelystad Airport voor vakantievluchten in Europa en de ruimte op Schiphol behouden voor hub-vluchten die economisch van belang zijn. Zo kan de dichtbevolkte omgeving van Schiphol nu al ontlast worden (hinderreductie) door vakantievluchten in Europa grotendeels vanaf Lelystad Airport te laten plaatsvinden en tegelijkertijd ruimte houden voor de economisch belangrijke verbindingen van Schiphol -de mainportfunctie van Schiphol- te behouden en te versterken.

Hinderreductie

Enerzijds voelt ook de provincie zich verantwoordelijk voor landelijke ontwikkelingen, anderzijds zijn we verantwoordelijk voor de leefomgeving van eigen inwoners. Vliegen op Lelystad Airport heeft per saldo minder geluidshinder tot gevolg. De vliegoperatie van Lelystad Airport zorgt voor ruim 150 ernstig geluidgehinderde personen; voor een zelfde hoeveelheid vluchten vanaf Schiphol zijn dat er ruim 100.000. De Ontwerp-Luchtvaartnota geeft aan dat de vluchten in de nacht voorkomen moeten worden of ernstig beperkt. Daarnaast staat Schiphol vanuit de omgeving onder druk om het aantal nachtvluchten te verminderen. Daarmee komt de bedrijfsvoering op Schiphol voor luchtvaartmaatschappijen die vakantievluchten uitvoeren - die gebaat zijn bij het vaker op een dag op en neer vliegen - in het gedrang. Op Lelystad Airport is de *turn-around time* - de tijd tussen het moment dat een vliegtuig landt en weer kan opstijgen - veel korter dan op Schiphol. Daarmee is Lelystad Airport voor vakantievluchten een logische en aantrekkelijke luchthaven en kunnen de bedrijfseconomisch noodzakelijke 'meerdere slagen' op een dag wel gemaakt worden. Hierbij is het van belang om te benadrukken dat de openingstijden van Lelystad Airport niet veranderen en er dus ook geen sprake van nachtvluchten zal zijn

Lelystad Airport is een compacte en moderne luchthaven. Door de korte afstanden van de vliegtuigopstelplaatsen van en naar de startbaan, is er sprake van aanzienlijk minder uitstoot op de luchthaven; minder taxiën betekent minder ultrafijn stof, stikstof- en CO₂-emissies. Het uitblijven van openstelling van Lelystad Airport leidt niet tot lagere CO₂-emissies op Europees of mondiaal niveau, als gevolg van onder andere uitwijkgedrag van reizigers naar andere luchthavens.

Innovatie

De Ontwerp-Luchtvaartnota zet zwaar in op innovatie voor de duurzame en hinderbeperkende ontwikkeling van de luchtvaart: innovatie is de sleutel tot succes. Provincie Flevoland deelt die ambitie en kan een belangrijke rol spelen in de innovatie en verduurzaming van de luchtvaart en het beproeven van integrale mobiliteit. Zoals u weet, zijn er in Flevoland tal van innovaties op het gebied van slimme mobiliteit en verduurzaming gaande. In Flevoland is er ook fysiek ruimte om innovaties toe te passen. Er zijn mogelijkheden middels ruimte in infrastructuur, die een bijdrage (gaan) leveren aan de veilige inzet van drones, onbemande vliegtuigen, elektrisch vliegen.

Het Mobiliteit en Infrastructuur Testcentrum (MITC) te Marknesse met belangrijke partijen als het NLR (Nederlands Lucht- en Ruimtevaartcentrum), RDW (Dienst Wegverkeer) en German Dutch Wind Tunnels (DNW) kunnen daar samen met andere onderzoeks- en kennisinstellingen zoals TU Delft invulling aan geven. De omstandigheden op Lelystad Airport zijn ideaal om naast het bestaande en nieuwe luchtverkeer nieuwe technologieën en innovaties in de praktijk te testen.

Leefbaarheid en duurzaamheid

Veel innovaties in de luchtvaart, zowel luchtzijdig als landzijdig, dragen bij aan de verduurzaming van de sector, hinderreductie en het verbeteren van de leefbaarheid van een luchthavenomgeving. In bijgevoegde duurzaamheidsnotitie kunt u lezen wat de provincie en haar gebiedspartners reeds uitvoeren of in de planning hebben hieromtrent. Door de ligging en beperkte omvang van Lelystad Airport zijn er, in vergelijking met Schiphol, per vliegtuigbeweging minder gehinderden en wordt er slechts kort getaxied waardoor uitstoot van geluid, stikstof en CO₂ beperkt zijn. Wij willen uw aandacht vragen voor een duidelijk door het Rijk te ontwikkelen nationaal afwegingskader met betrekking tot de mogelijkheden van meer regionale spreiding van impact op de leefbaarheid en hinder als gevolg van groot commercieel handelsverkeer.

Provincie Flevoland investeert voor een periode van vier jaar in een uitgebreid geluidsinformatienetwerk als onderdeel van het omgevingsmanagement in de provincie. Doel van deze informatievoorziening is om de veranderingen in geluidsbelasting mee te beleven met inwoners van Flevoland en deze inzichtelijk te maken. Ook ontstaan door het meten mogelijkheden om de gevolgen van hinderbeperkende maatregelen te beoordelen. Bij de financiële opgaven in de Ontwerp-Luchtvaartnota wordt gesteld dat de te realiseren meetsystemen kosten voor de luchtvaartsector met zich meebrengen.

Deze constatering verlangt ook voor de toekomst van het geluidinformatienetwerk Lelystad Airport om een heldere verdeelsleutel. De Ontwerp-Luchtvaartnota zou hiervoor een indicatie moeten geven.

Landzijdige bereikbaarheid

Wat betreft landzijdige ontsluiting wordt in de Ontwerp-Luchtvaartnota alleen op Schiphol ingegaan en niet op Lelystad Airport. Lelystad Airport heeft als 'overloopvluchthaven' van Schiphol een goede verbinding met Schiphol en haar omgeving nodig. Provincie Flevoland vraagt om verdere uitwerking van de onderlinge bereikbaarheid van Schiphol en Lelystad Airport, rekening houdend met zowel de overloopfunctie van Lelystad Airport, de bereikbaarheid binnen de Metropool Regio Amsterdam, als substitutie van vluchten door bus en trein.

De provincie pleit voor een aantrekkelijke en gebruiksvriendelijke mogelijkheid van emissieloos vervoer van deur tot (terminal)deur. Hiertoe pleit de provincie bij het Rijk voor een opwaardering van de openbaarvervoerverbinding tussen Lelystad Airport en Schiphol. Provincie Flevoland draagt zelf reeds bij aan emissieloos voor- en natransport met de concessie voor een snelle elektrische busverbinding tussen Lelystad Airport en station Lelystad Centrum.

Omgevingsthema's: energietransitie en woningbouw

Er is aandacht nodig voor de ruimtevraag die gepaard gaat met de energietransitie en woningbouw. Het gaat daarbij niet alleen om de klimaatdoelstelling voor de luchtvaart, maar ook is de vraag van belang hoe de ontwikkeling van de luchtvaart en de noodzaak van duurzame opwekking van energie kunnen worden gecombineerd. In de Ontwerp-Luchtvaartnota wordt dit belang weliswaar geduid voor de gehele breedte van de leefomgeving, maar wordt nog steeds niet inzichtelijk gemaakt hoe de afstemming concreet zal plaatsvinden. Een verwijzing naar de NOVI en de Omgevingswet vinden wij in dit verband te mager. Hetzelfde geldt voor woningbouw.

In het kader van de vliegveiligheid voor zowel grote als kleine luchtvaart worden rijksregels aangekondigd voor hoge gebouwen, drones en windturbines. Ook moeten gemeenten hun bestemmingsplannen rond luchthavens afstemmen op de beperkingen voor het borgen van de veiligheid van het luchtverkeer en de omgeving van luchthavens. Veiligheid staat ook bij ons voorop en er moeten ook zeker regels zijn die ons beschermen tegen onaanvaardbare risico's. De keuzes in het ruimtebeslag zullen echter eerst via een integrale beslissing tot stand moeten komen. We willen daarbij geen nieuwe veiligheidsrisico's voor de luchtvaart, maar streven naar een meer bewuste afweging van de belangen van grootschalige opgaven, zoals voldoende duurzame energie, een gezonde luchtvaartsector en een gezonde leefomgeving.

Lelystad Airport als onderdeel van toekomstbestendig luchtvaartsysteem

In de Ontwerp-Luchtvaartnota ontbreekt een concreet afwegingskader waar groei van de luchtvaart aan moet voldoen. De rol van Lelystad Airport en regionale luchthavens worden in dit kader onvoldoende geduid. Wij achten het van belang dat de Ontwerp-Luchtvaartnota specifiek één duidelijk en samenhangend kader schetst voor het luchthavensysteem van de toekomst.

De Ontwerp-Luchtvaartnota maakt een onderscheid tussen de rol van Lelystad Airport als overloopvluchthaven en de ontwikkeling van overige regionale luchthavens. Regionale luchthavens moeten zich ontwikkelen in lijn met de regio waar ze liggen; de belangrijkste lusten en lasten zijn immers ook verbonden aan de regio. Er is regionaal draagvlak¹ voor Lelystad Airport. De provincie is van mening dat, met in achtneming van de afspraken over de overloopfunctie, ook Lelystad Airport zich moet ontwikkelen met maximaal profijt voor de regio. De provincie en andere gebiedspartijen moeten daartoe sterk aan tafel zitten om samen de noodzakelijke innovatie en verduurzaming van de luchtvaartsector mogelijk te maken. Lelystad Airport blijft namelijk ook een belangrijk centrum voor General Aviation en die activiteiten hebben een sterke relatie met de regio.

---

¹ <https://www.luchtvaartnieuws.nl/nieuws/categorie/3/airports/veel-steun-onder-omwonenden-voor-uitbreiding-lelystad-airport>

Onderdeel van een toekomstbestendig luchthavensysteem is de noodzaak voor een integrale visie - door het ontwikkelen van nationaal beleid - op General Aviation, inclusief nieuwe luchtruimgebruikers zoals drones en onbemande vliegtuigen.

Dit beleid moet ook zijn doorwerking vinden in het programma Luchtruimherziening waar keuzes worden gemaakt over de beschikbaarheid van het luchtruim voor alle soorten luchtverkeer. De notie dat het Rijk de komende jaren bepaald welke General Aviation onderwerpen prioriteit krijgen, welke niet (meer) en waar ze plaats moeten vinden, biedt onvoldoende perspectief voor deze veelzijdige en wijdverspreide sector.

Betrouwbare overheid

Al in 2008 is besloten dat Lelystad Airport een belangrijke rol speelt in het Nederlandse luchthavensysteem. Door vier achtereenvolgende kabinetten is dat bevestigd. Met het herhaaldelijk uitblijven van politieke duidelijkheid, nu al voor de vierde keer, worden de regio en de luchtvaartsector sterk op de proef gesteld. Helder is dat de minister nu een openingsdatum noemt waarop we kunnen koersen. Wij rekenen erop dat het kabinet haar belofte inlost om de besluitvorming over openstelling van Lelystad Airport voor groot commercieel handelsverkeer deze kabinetsperiode af te ronden.

De provincie en de regio zijn klaar voor opening van Lelystad Airport en aan alle voorwaarden voor openstelling - een kloppend MER, een verkeersverdelingsregel en een einde aan de 'laagvliegroutes' - is voldaan. Ook is er zicht op een oplossing voor de stikstofproblematiek. Wij zijn van mening - net als andere direct betrokken partijen - dat alle informatie voorhanden is om spoedig tot politieke besluitvorming over het openstellingsbesluit te komen. De daadwerkelijke start met vakantievluchten vanaf Lelystad Airport is vervolgens aan de eigenaar, de Schiphol Group.

In het kader van stikstof refereren wij aan het eindadvies van het Adviescollege Stikstofproblematiek 'Niet alles kan overal' (juni 2020) waarin wordt gesteld: *"de uitgangspunten voor de NOx-emissies, ..., ook gelden voor de luchtvaart (generieke emissiereductie en beoordeling als piekbelaster voor nabijgelegen natuurgebieden, maar geen beoordeling op marginale effecten op honderden kilometers afstand)"*. Diffuse spreiding van stikstof is een nationale opgave waarbij het noodzakelijk is dat voldoende stikstofruimte wordt gecreëerd om kleinere diffuse belasting - zoals die door luchtvaart worden veroorzaakt - te mitigeren.

Tenslotte

Uitvoering geven aan de gemaakte afspraken voor openstelling van Lelystad Airport voor groot commercieel handelsverkeer in november 2021 is nodig voor de totstandkoming van een toekomstbestendig luchthavensysteem dat balans brengt tussen de belangen van de luchtvaartsector en de belangen van de omgeving en dat bijdraagt aan het behoud van de connectiviteit van Schiphol en het beperken van hinder in de omgeving van Schiphol. De openstelling van Lelystad Airport is van groot economisch en maatschappelijk belang voor de regio, en nationaal van belang voor het behoud van de mainportfunctie van Schiphol.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Flevoland,
de secretaris,

de voorzitter,